

طرح موضوع منظر راه‌های برون‌شهری کشور در کارگروه معماری راه

شقایق صدیق‌وزیری

مکانیزه شدن زندگی امروزین بشر، توسعه شهری ستابان و گسترش حوزه‌های ساخت و ساز، نیاز به احداث زیرساخت‌های عظیم حمل و نقل شهری و فراهم آوردن دسترسی مناسب برای شهروندان را بیش از پیش مبرم می‌سازد. راه‌های اتصال‌دهنده درون‌برون‌شهری، اعم از آزادراه‌ها و بزرگراه‌ها، که زبان مقیاس جدید کلان‌شهرها به‌شمار می‌آیند، نقشی حیاتی در جابجایی شهروندان، ارتقای کیفیت و کمیت مسافرت‌های شهری داشته و شکل‌گیری کانون‌های زیستی را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهند.

در کشورمان، عمر کوتاه تجربه در احداث راه‌های نوین برون‌شهری و مدیریت اجرایی نه‌چندان مناسب، نگرش‌های تک‌بعدی و صرفاً ترافیکی و فنی در برنامه‌ریزی و طراحی راه‌ها، عدم توجه به مسائل زیبایی‌شناختی و ایمنی راه، عدم توجه به تعبیه و تمهید تسهیلات و امکانات لازم در کنار راه‌ها، مسائل و مشکلات عدیده‌ای از جمله افزایش تصادفات جاده‌ای را موجب شده‌است. این درحالی‌ست که پرداختن به موضوعاتی چون زیبایی‌شناختی، عملکرد، کارایی مناسب و ایمنی راه، به موازات کیفیت فنی آن، که همگی در مبحث معماری راه موضوعیت می‌یابند، می‌تواند در تعدیل و برون‌رفت از مصائب کنونی راهگشا باشد. پر واضح است که توجه به موضوعات فرهنگی و اجتماعی، اعم از محلی و ملی، و رعایت ویژگی‌های خاص معماری و زیست‌محیطی هر منطقه در احداث راه‌ها، علاوه بر افزودن بر جاذبه‌های راه، بر هویت‌مندی و اصالت آن‌ها نیز تأثیرگذار خواهد بود. مروری بر تاریخچه راه‌های ارتباطی شهری و منطقه‌ای ایران‌زمین، به‌عنوان میراثی ارزنده، و تأکید بر ویژگی‌های نامبرده در برنامه و طرح‌ریزی آنها در روزگاران پیشین، ضرورت توجه به معماری راه‌ها و مسیرهای مواصلاتی بین شهری و منطقه‌ای را در عصر کنونی، به وضوح روشن می‌سازد.

توجه به ابعاد مختلف مؤثر بر ایجاد تا مدیریت بهره‌برداری از راه‌های برون‌شهری ایران، برای نخستین بار در کشور، حدود سه سال پیش، طی مراسم افتتاحیه آزادراه قم - گرمسار به‌عنوان قطعه‌ای از پروژه آزادراهی حرم تا حرم، توسط مقام عالی وزارت، جناب آقای دکتر آخوندی، به طور جدی مطرح گردید. به زعم ایشان، توجه به این ابعاد، ضامن ارتقای کیفیت مسیرها و رضایت استفاده‌کنندگان آن‌ها خواهد بود، ضمن اینکه ایمنی سفرها و کاهش تصادفات جاده‌ای را نیز به همراه خواهد داشت. با طرح این موضوع و به موازات ورود وزارت راه و شهرسازی به حوزه مسئولیت‌های اجتماعی، که ذیل آن، این وزارتخانه وظایف و تعهداتی در جهت حفظ، مراقبت و کمک به جامعه هدف فعالیت خود متقبل می‌شد، توجه به معماری و منظر راه، در مدیریت اجرایی تمامی راه‌ها و جاده‌های کشور، در دستورکار قرار گرفت؛ اما آنچه در وهله اول بدیهی می‌نمود، لزوم تهیه دستورالعملی روشن و مورد استناد، به‌منظور پیشبرد کار بود.